

*Цинтар Н. В.,**доктор філософії в галузі філології,
асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОТИВНОГО ФОНУ ТА ЕМОТИВНОЇ ТОНАЛЬНОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ХІХ СТОЛІТТЯ

Анотація. Статтю присвячено когнітивному аналізу емотивного фону та емотивної тональності англійських художніх творів ХІХ століття з урахуванням гендерної приналежності наратора. Емотивність тексту має дві сторони: план змісту і план вираження. Емотивний фон та емотивна тональність визначають специфіку емотивного змісту, який знаходить своє відображення у характері емотивного забарвлення через реалізацію основної емотеми художнього твору. Домінуючою емотемою для творів авторів-чоловіків в даний період є тема «соціальна нерівність». Основна емотема для авторів-жінок даного літературного періоду є тема «сім'я», а саме стосунки між батьками, між батьками та дітьми, між дітьми. В статті проаналізовано три види емотивної тональності: 1) емотивна тональність егоцентричного (автороцентричного) типу; 2) емотивна тональність об'єктивного типу; 3) емотивна тональність адресатного типу. Автори-чоловіки ХІХ століття частіше використовували емотивну тональність об'єктивного типу, емотивним фоном якої є емоції «страху», «незадоволення», «неприємність», «злість», «відчай», що є співзвучним з основною емотемою. В творах авторів-жінок ХІХ ст. переважає емотивна тональність адресатного типу у поєднанні з об'єктивним типом, тобто спрямована викликати певні емоції у читача. Емотивний фон «сім'я» реалізується через відтворення як позитивних емоцій (любов, повага, радість тощо), так і негативних (співчуття, співпереживання тощо). В творах авторів-чоловіків накладення емотивного фону та емотивної тональності відбувається співзвучно, в той час як в творах авторів-жінок зустрічаємо не завжди співзвучний емотивний фон з емотивною тональністю. Однак, прослідковуються часті вживання заперечних та питально-заперечних речень у маскуліно маркованих репліках. Результат аналізу показав, що твори авторів-жінок ХІХ ст. спрямовані здебільшого викликати співчуття та співпереживання художнім персонажам.

Ключові слова: емотивний фон, емотивна тональність, емотема, емотивність, емоції.

Постановка проблеми. Емотивність тексту має дві сторони: план змісту і план вираження [1, с. 145]. Гендерні особливості плану вираження емотивності досліджуваних творів ХІХ та ХХІ ст. ми розглянули, проаналізувавши її вербальну реалізацію та домінуючі емоційні концепти. Тепер розглянемо план змісту, а саме емотивний фон та емотивну тональність. Емотивно зміст з одного боку реалізується у вигляді емотем і входить до когнітивного змісту тексту, а з іншого, – є частиною емотивно-прагматичних стратегій наратора. План вираження емотивності є лінійним і представлений у тексті набором мовних і текстових маркерів емоцій, які транслюють багаторівневий емотивний зміст твору цілому [2, с. 204].

Функціонально-семантична категорія емотивності в тексті може бути представлена як комплекс диференційованих понять, що відображають її зміст і форму: емотивний фон, емотивна тональність, емотивне забарвлення [3, с. 45].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Емотіологія та психолінгвістика давно звернули увагу на поняття емотивного фону, так як саме мотивація є рушійною психологічною силою, яка спонукає людини до діяльності, в тому числі й до комунікації. Таким чином саме емоції слугують емотивним фоном для певних вчинків та дій особистості [4, с. 112].

В. А. Маслова вважає, що найважливішим джерелом емотивності тексту є його зміст. На думку дослідниці «зміст тексту є потенційно емоційним, тому що завжди знайдеться реципієнт, для якого він виявиться особистісно значущим. Емоційний зміст тексту – це, в кінцевому рахунку, емоційні фрагменти світу, відображені у тексті» [5, с. 21].

Особливості емотивного фону та емотивної тональності визначають специфіку емотивного змісту різних типів тексту і знаходять своє відображення у характері емотивного забарвлення. Емотивний фон тісно переплітається із певним колом тем тексту, тобто емоційними ситуаціями, які є потенційно емотивними для носіїв даної культури. Такі теми називають *емотемами*, і вони є відзеркаленням внутрішнього світу людини (в нашому дослідженні – АЧ (автори-чоловіки) та АЖ (автори-жінки)) об'єктивно існуючої реальності. На думку С.В. Іонової, існують три типи ситуацій, які можуть бути потенційним джерелом емотем: а) прецедентно емотивні ситуації, б) ситуації, засновані на категорії «не норми»; в) ситуації, які експлікують емоційні стани [2, с. 42].

Відомо, що задум автора та інтенційний вибір теми прозового твору, за допомогою експліцитних та імпліцитних мовних засобів реалізує одну з основних функцій тексту – викликати емоційну реакцію читачів. Відтак, емотивний фон твору – це сукупність емотивних тем в тексті, емоційні установки та реакції на них [6, с. 180].

Наратор та художній персонаж персонаж займають центральне положення в художньому творі. Почуття, які автор приписує персонажу, постають у тексті як об'єктивно існуючі в дійсності, а почуття, які відчуває та виражає автор, мають суб'єктивне забарвлення. У цілісному тексті рівень персонажів і рівень авторської свідомості гармонійно переплітаються і становлять емотивну складову тексту, але, варто зазначити, що образи автора та персонажа часто протистоять один одному та не є рівноправними. Сукупність емоцій у тексті є своєрідною динамічною множинністю, що змінюється під час розвитку

сюжету. Емоції відображають внутрішній світ персонажу в різних умовах, у відносинах з іншими персонажами. Тому, як наслідок, теми, які обирає автор, теж є близькими та зрозумілими, як письменнику, так і читачеві. Закономірно, що теми прозових творів, написаних в той, чи інший період є віддзеркаленням світових подій та духовно-моральних цінностей відповідного відрізка часу. Тема (від грец. *Thema* – букв., То, що покладено в основу [ukrlit.net]) – предмет художнього зображення (те, про що йдеться) і художнього пізнання (все те, що стало основою авторського інтересу, осмислення і оцінки). Тема як фундамент художнього твору підпорядковує собі окремі елементи твору, становить, за словами Б. В. Томашевського, «єдність значень окремих елементів твору» [7, с. 176].

Література як вид мистецтва має величезні можливості зображення явищ життя, думок і почуттів людини, реальних і фантастичних об'єктів дійсності. Тому тематика художніх творів багата і різноманітна. Художні теми підрозділяються в літературознавстві на кілька груп. По-перше, предметом пізнання в літературі стають «вічні теми». Це комплекс значущих для людства в усі епохи, і в усіх літературах явищ – теми життя і смерті, світла і темряви, любові, свободи, обов'язку та інші. У літературах різних країн та в різні літературні епохи ці теми переломлюються і усвідомлюються письменниками по-своєму, але завжди є невід'ємною частиною тематики, так як їх предмет завжди цікавий і важливий для читача. По-друге, в художніх творах зображуються реалії життя народів, країн і часів в їх історичній конкретності. Національна специфіка життя людей, традиції та побутової уклад, важливі історичні події, війни і революції, палацовий етикет і народні святкування – все, що оточує життя людей певної епохи, становить предмет культурно-історичної тематики [3, с. 12].

Метою статті є аналіз гендерної специфіки вибору та відтворення емотем в діахронічному розрізі англійської літератури XIX та XXI ст. Усвідомлюючи, що кожен художній твір являє собою комплекс емоцій, різної інтенсивності та динаміки, ми зробили спробу виділити одну основну емоцію, на якій базується емотема творів АЧ XIX ст. та емоцію, яка є формою емотему творів АЖ XIX ст.

Виклад основного матеріалу. Аналіз вибірки творів АЧ XIX ст. дає змогу зробити висновок, що домінуючою емотемою для нараторів-чоловіків в даний період є тема *соціальна нерівність*. Бачимо, що письменники-чоловіки цього періоду переживали глибоке незадоволення ходом розвитку країни, тому в їхніх творах домінують драматичні, навіть трагічні тони, відчуття недовершеності світу і людини, настрої туги, усвідомлення трагізму людського буття. З'явився новий художній персонаж – людина з роздвоєною психікою, яка несла у своїй душі штамп приреченості. На цьому етапі твори АЧ набували філософської спрямованості. Значну роль почали відігравати надприродні сили та посилюлися містичні мотиви.

Головні герої «нижчого» соціального класу прагнуть змін, не втрачають надії на краще життя: *For today a new man is beginning to rule over them; and so – as has been the custom of mankind ever since a nation was first gathered – they make merry and rejoice; as if a golden year were at length to pass over the poor old world! It was as Hester said, in regard to the unwonted jollity that brightened the faces of the people. Into this festal season of the year – as it already was, and continued to be during the greater part of two centuries...* (Nathaniel Hawthorne).

Авторам-чоловікам XIX ст. не байдужий тягар нелюдських законів і несправедливих порядків того часу, встановлених лицемірним суспільством. Часто соціальна несправедливість призводить до поступового падіння людини. АЧ задумуються, чи подолають герої труднощі перемін в їхньому житті: *He suddenly grew older. It had been the yearning of his heart to find something to anchor on, to cling to – for some place which he could call admirable. Should he find that place in this city if he could get there? ... As the halo had been to his eyes when gazing at it a quarter of an hour earlier, so was the spot mentally to him as he pursued his dark way* (Thomas Hardy).

Художні персонажі, що представляють робітничий клас, є добре вихованими та тактовними. Несприйняття соціальної нерівності часто провокувало суперечливі, іноді навіть бунтарські думки, але ні в якому разі не дії: *With that, she pounced upon me, like an eagle on a lamb, and my face was squeezed into wooden bowls in sinks, and my head was put under taps of water-butts, and I was soaped, and kneaded, and towelled, and thumped, and harrowed, and rasped, until I really was quite beside myself* (Charles Dickens).

Помічаємо, що вольовими головними героями є не лише чоловіки, а й жінки, яким не до вподоби соціальна несправедливість: *She started up with the activity of a young woman, went to the window, waited till the clergyman passed, and bowed to him solemnly. ... 'There!' she said. 'What do you think of that for a woman with a lost character? How does your speculation look now?' The singular manner in which she had chosen to assert herself, the extraordinary practical vindication of her position in the town which she had just offered, had so perplexed me that I listened to her in silent surprise...* (Wilkie Collins).

Проаналізувавши вибірку творів АЖ XIX ст. нашого наукового пошуку, можемо стверджувати, що основна емотема для АЖ даного літературного періоду є тема *сім'я*, а саме стосунки між батьками, між батьками та дітьми, між дітьми.

Характер роману АЖ XIX ст. істотно відрізнявся від романів АЧ XIX ст. Зміни у суспільній і духовній сфері життя перерозподілили й соціальні ролі чоловіків та жінок даного періоду. Відтак, головне місце жінки в суспільстві ще більше закріпилося в *сім'ї*. Тепер письменники-жінки все частіше спиралися на традиції сентиментального побутового роману із суттєвим акцентом на сімейному, буденному, прозаїчному. В центрі уваги взаємовідносини всередині *сім'ї*.

Всі твори АЖ XIX ст. нашої вибірки пронизані емоціями любові та поваги як батьків до дітей, так і дітей до батьків, наприклад:

Dear papa! If he had troubled himself less about the affliction that threatened us in case of his death, I am convinced that dreaded event would have not taken place so soon (Anne Bronte) – донька співпереживає батьку;

“Mother, I'm going to work Mr. Laurence a pair of slippers. He is so kind to me, I must thank him, and I don't know any other way. Can I do it?” asked Beth, a few weeks after that eventful call of his.”

“Yes, dear. It will please him very much, and be a nice way of thanking him/ The girls will help you about them, and I will pay for the making up,” replied Mrs. March, who took peculiar pleasure in granting daughter's requests...” (Louisa M. Alcott) – мати завжди рада допомогти доньці, більше того заохочує й сестер долучитися.

Навіть суперечка між батьками та дітьми відбувається толерантно, обов'язково з повагою комунікантів один до одного:

"Papa, I won't even think about your reason again. But then I shall have to plague you with another question. I've had no new gown this year; and I've outgrown all my last summer frocks. I've only three that I can wear at all..."

"That'll do that you have got on, won't it? It's a very pretty colour."

"Yes; but, papa... it's made of woollen, and so hot and heavy..."

"I wish girls could dress like boys," said Mr. Gibson, with a little impatience." (Elizabeth Gaskell).

Реалізація емотеми *сім'я* включає широкий діапазон емоцій ЕМК – від «радісті» та «щасття»:

How delightful it would be to be a governess! To go out into the world; to enter into a new life; to act for myself; to exercise my unusual faculties; to try my unknown powers; to earn my own maintenance, and something to comfort and help my father, mother, and sister, besides exonerating them from the provision of my food and clothing; and show papa what his little Agnes could do... (Louisa M. Alcott) – донька мріє про краще майбутнє, щоб допомогти сім'ї з фінансовою скрутою;

– до «печалі» та «страждання»:

"Self-abandoned, relaxed, and effortless... I lay faint; longing to be dead.

'[God] Be not far from me, for trouble is near: there is none to help.'

It was near: and as I lifted no petition to Heaven to avert it – as I had neither joined my hands, nor bent my life lorn, my love lost, my hope quenched, my faith death-struck, swayed full and mighty above me in one sullen mass. That bitter hour cannot be described: in truth, "the waters came into my soul; I sank in deep mire: I felt no standing; I came into deep waters; the floods overflowed me." (Charlotte Bronte) – роздуми відчаю дитини-сироти.

Beth nestled up to her, and whispered softly, "I wish I could send my bunch to Father. I'm afraid he isn't having such a merry Christmas as we are." (Louisa M. Alcott) – смуток за батьком, який пішов на фронт.

Спосіб реалізації емотем *соціальна нерівність* в творах АЧ та *сім'я* в творах АЖ XIX ст. в різних творах має варіативний характер, однак різні емоційні переживання чітко прослідковуються у маскулінно-маркованих та фемінно-маркованих текстах нашого наукового пошуку.

Бачимо, що сукупність таких ЕМК, як у наведених прикладах, і створюють емотивні фони творів АЧ та АЖ XIX ст., які є віддзеркаленням як реалій тогочасного життя, так і гендерної приналежності наратора з відповідним світосприйняттям та психологічною реакцією на події в суспільстві.

Емотивна тональність – це текстова категорія, зміст якої полягає у психічному саморозкритті автора і в посиленому впливі на адресата [7, с. 134]. Всі тексти мають тональний зміст, інтенсивність якого залежить від ідейно-художнього задуму автора.

С. В. Іонова розділяє тексти, в залежності від їхньої емотивної тональності, на наступні види:

1) емотивна тональність егоцентричного (автороцентричного) типу, в центрі якої домінують бажання автора передати власні емоції;

2) емотивна тональність об'єктивного типу, в якій домінуючими є емоції оповідача та персонажа;

3) емотивна тональність адресатного типу, спрямована на емоційну сферу читача [2, с. 89].

Однак, проаналізувавши твори АЧ та АЖ XIX ст. нашої вибірки, можемо стверджувати, що всі три типи емотивної тональності в межах одного художнього твору тісно переплітаються. Бачимо, що емотивна тональність накладається на емотивний фон твору, доповнюючи один одного.

В досліджуваних творах АЧ XIX ст., головною емотемою яких є соціальна нерівність, емотивним фоном є емоції «страху», «незадоволення», «неприязнь», «злість», «відчай». Помічаємо, що відповідна емотивна тональність, яка є співзвучна емоціям, доповнює емотивний фон. АЧ частіше використовували емотивну тональність *об'єктивного типу*. Наприклад, художній опис містера Уїка, який був соціально вищий, ніж головний персонаж, з твору Ч. Діккенса «Великі сподівання» відразу налаштує читача проти нього: *He wore his hat on the back of his head, and looked straight before him: walking in a self-contained way as if there were nothing in the streets to claim his attention. His moth was such a post-office of a mouth that he had a mechanical appearance of smiling* (Charles Dickens).

Несприйняття нових умов життя та неспроможність реалізувати свої плани призводять художнього персонажа до відчаю: *Jude went on to the stone-yard where he had worked. But the old sheds and bankers were distasteful to him; he felt it impossible to engage himself to return and stay in this place of vanished dreams. He longed for the hour of the homeward train to Alfredston...* (Thomas Hardy).

Усвідомлюючи невідворотність трагічного кінця життя, головна героїня у відчаї викидає свій найдорожчий талісман, який не допоміг їй в таку важку мить: *With these words, she advanced to the margin of the brook, took up the scarlett letter, and fastened it again into her bosom. Hopefully, but a moment ago, as Hester had spoken of drowning it in the deep sea, there was a sense of inevitable doom upon her, as she thus received back this deadly symbol from the hand of fate. She had flung it into infinite space* (Nathaniel Hawthorne)!

В творах АЖ XIX ст. переважає емотивна тональність *адресатного типу* у поєднанні з об'єктивним типом, тобто спрямована викликати певні емоції у читача. Емотивний фон *сім'я* реалізується через відтворення як позитивних емоцій (любов, повага, радість тощо), так і негативних (співчуття, співпереживання тощо). АЖ XIX ст. відтворювали домінуючу емотему за допомогою слів оповідача, наприклад, в наступному ЕМК любов донечок до матері: *Not a very a splendid show, but there was a great deal of love done up in the few little bundles, and the tall vase of red roses, white chrysanthemums, and trailing vines, which stood in the middle, gave quite an elegant air to the table. 'She's coming! Strike up, Beth! Open the door, Amy! Three cheers for Marmee!' cried Jo, prancing about while Meg went to conduct Mother to the seat of honour. Beth played her gayest march, Amy threw open the door, and Meg enacted escort with great dignity. Mrs. March was both surprised and touched, and smiled with her eyes full as she examined her presents and read the little notes which accompanied them.... There was a good deal of laughing and kissing and explaining, in the simple, loving fashion which makes these home festivals so pleasant at the time, so sweet to remember long afterward, and then all fell to work* (Louisa M. Alcott), і за допомогою слів художнього персонажу, наприклад, переживання дитини через фінансові проблеми батька: *Disappointed he was; and bitterly,*

too. It came like a thunderclap on us all, that the vessel which contained our fortune had been wrecked, and gone to the bottom with all its stores, together with several of the crew and the unfortunate merchant himself. I was grieved for him; I was grieved for the overthrow of all our air-built castles: but, with the elasticity of youth, I soon recovered the shock (Anne Bronte).

Цікавий факт встановлено в результаті аналізу досліджуваної вибірки творів АЖ XIX ст. – є випадки ЕМК, коли емотивний фон не є співзвучним з емотивною тональністю. Розглянемо приклад, в якому відтворено емотему «сім'я та матеріальні труднощі», емотивним фоном якої зазвичай є емоції смутку, страждання, розпачу, але автор показує, що така ситуація йде на користь сімейним стосункам: *Though riches had charms, poverty had no terrors for an inexperienced girl like me. Indeed, to say the truth, there was something exhilarating in the idea of being driven to straits, and thrown upon our own resources... and then, instead of lamenting past calamities, we all cheerfully set to work to remedy them: and the greater the difficulties, the harder our present privations, the greater our cheerfulness were to endure the latter, and our vigour to contend against the former* (Anne Bronte).

Ще одним прикладом протиставлення емотеми та емотивної тональності є наступний ЕМК з творів АЖ XIX ст.. Автор описує ганебне ставлення Джона до Джейн, яка замість того, щоб обуритися просто вдумливо дивилася на його витівки: *... he some three minutes in thrusting out his tongue at me as far as he could without damaging the roots; I knew I would soon strike, and while dreading the blow, I mused on the disgusting and ugly appearance of him who would presently deal it. I wonder if he read that notion in my face; for, all at once, without speaking, he struck suddenly and strongly. I tottered, and on regaining my equilibrium retired back a step or two from his chair* (Charlotte Bronte).

Емоції різних часів мають багато специфічного, передовсім деякі емоції було «втрачено», себто їх більше не існує. Об'єкти емоцій з плином часу теж змінюються. До прикладу, якщо в XIX столітті приступ гніву під час подружнього конфлікту був соціально прийнятним лише для чоловіків, то зараз ситуація змінилася. Втім, відчуття гніву під час подружнього конфлікту, й внутрішнє зіткнення між емоціями вело до відчуття провини, про що свідчать сповіді в особистих щоденниках. Результат аналізу досліджуваних творів XIX ст. показав, що взагалі мова літературних художніх творів піднесена, з великою кількістю ввічливих форм в діалогах (*I pledge; I'll swear it on the Bible*). Прослідковується стриманість в прояві емоцій, толерантність та терпіння до співрозмовників. Для суспільства XIX ст. важливе значення мало виховання та етикет поведінки, відтак часте вживання модальних конструкцій, що виражають ввічливе прохання (*may, might; could it be possible; would you be so kind*). Думка співрозмовника важлива, відсутня категоричність в розмові (*perhaps; by the way*). Однак, прослідковується в творах АЧ авторитарність, про що свідчать часті вживання заперечних та питально-заперечних речень у маскулінно маркованих репліках. Результат аналізу показав, що твори АЖ XIX ст. спрямовані здебільшого викликати співчуття та співпереживання художнім персонажам – часто в деталях зображено страждання, горе (*lost her mother; the earth went away under her feet, she lost control of her feelings*). Однак, жіноча ніжність і доброта прослідковується в звертанні до оточуючих (*my dear; poor; my girl* тощо). Бачимо, що гендерну різницю синтаксису художніх творів XIX ст. – речення в творах

АЖ переважно повні, складні, часто питальні типу *tag-question*, щоб отримати позитивну відповідь.

Емотиви як сигнали емотивного тексту, тобто емотиви-стимули та емотиви-реакції, в творах АЖ XIX ст. утворюють здебільшого модель, коли висловлювання-стимул є позитивним й у відповідь очікується висловлювання-реакція теж позитивна: $C_e \rightarrow P^+$. Але для творів АЧ XIX ст. притаманна інша модель емотивних сигналів: $C_e \rightarrow P/P$, тобто не завжди важливо для АЧ отримати позитивну реакцію на своє висловлювання. Маскулінно маркована мова досліджуваних творів містить велику кількість наказів, зокрема заперечних імперативних форм в суперечках. Репліки АЧ короткі, часто еліптичні з великою кількістю заперечень та категоричною відповіддю без подальшого пояснення 'No!'; звертання здебільшого по імені без пестливих форм.

Висновки. Отже, проаналізувавши особливості реалізації емотивної тональності в нашій вибірці XIX ст., бачимо, що в творах АЧ накладення емотивного фону та емотивної тональності відбувається співзвучно, в той час як в творах АЖ зустрічаємо не завжди співзвучний емотивний фон з емотивною тональністю. Звідси можна зробити висновок, що авторам-чоловікам більш властивий прямолінійний виклад думок та почуттів, водночас автори-жінки більш завуальовано відтворювали свій емотивно-художній задум.

Перспективи дослідження вбачаються в подальшому аналізі гендерних особливостей реалізації емотивного фону та емотивної тональності англійських художніх творів XXI століття та в їхньому компаративному аналізі з результатами дослідження творів XIX століття.

Література:

1. Шаховский В. И. Лингвистическая теория эмоций : монография. Москва : Гнозис, 2008. 416 с.
2. Ионова С. В. Эмотивность текста как лингвистическая проблема : дис. канд. фил. наук : 10.02.19. Волгоград, 1998. 197 с.
3. Биценко Т. О. Исторична динаміка експресивів негативної емоційності в англійському дискурсі XVI–XX століть : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Харків, 2004. 20 с.
4. Гамзюк М. В. Эмотивный компонент значения у процесі сторення фразеологічних одиниць. Київ : Видавничий центр КДТУ, 2000. 256 с.
5. Мартинюк А. П. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен : монографія / під заг. ред. І. С. Шевченко. Харків : Константа, 2005. 356 с.
6. Маслова В. А. Лингвокультурология: учебное пособие для студентов высших учебных заведений. Москва : «Академия», 2001. 208 с.
7. Томашевський Б. В. Теорія літератури. Поетика. Москва, 1996. С. 176.

Tsyntar N. Gender peculiarities of the emotive background and of the emotive tonality of the English literary works of the XIX century

Summary. The article deals with the analysis of the emotive background and of the emotive tonality of the English literary works of the XIX century. Text emotivity has two sides: the side of the content and the side of the expression. Emotive background and emotive tonality define the specifics of the emotive content that finds its reflection in the character of the literary work. The dominant emotHEME in the novel written by the male authors of that period is the emotHEME of the "social inequality". The main emotHEME in the novel written by the female authors

of that period is the theme “family”, namely the relationship between parents, between parents and children, between children. In the article three types of the emotional tonality have been analyzed: 1) egocentric emotional tonality; 2) objective emotional tonality; 3) addressative emotional tonality. The male authors of the XIX century mainly used the objective emotional tonality, the emotive background of which was represented by the emotions “fear”, “dissatisfaction”, “disgust”, “anger”, “despair” which are correlated with the main emotheme. In the female authors novels the addressative emotional tonality with the objective emotional tonality dominates whose main

purpose was to appeal to the reader’s emotions. The emotive background ‘family’ is realized through depicting as positive so negative emotions. In the male authors novels the emotive background is always correlated with the emotive tonality while in the female authors works is not always correlated. Thus, we can see frequent use of negative and interrogative-negative sentences in the masculine speeches. The result of the analysis shows that the female authors literary works are directed to the emotion of the reader.

Key words: emotive background, emotive tonality, emotheme, emotivity, emotions.